

Теорія ж кримінального права також поки що в боргу. Публікації на тематику застосування кримінального матеріального та процесуального законодавства в умовах війни, його вдосконалення лише починають з'являтися. Зверну увагу на тези виступу М.І. Хавронюка перед суддями, що стосуються законодавчих новел воєнного часу. Однак цей матеріал ще не опубліковано. Разом із тим, вже проводяться і заплановано ціла низка наукових імпрез та науково-практичних заходів, присвячених цій проблемі. Серед них цьогорічне пленарне засідання Львівського форуму кримінальної юстиції, що має відбутися другого тижня червня. А сьогоднішнє наукове зібрання, на якому маю честь виступати, є одним з перших такого роду. Поза сумнівом, воно стане сильним поштовхом для того, щоб почали формулюватися наукові думки щодо протидії кримінальним правопорушенням в умовах війни.

На завершення скажу, що навіть досконалий закон потребує свого тлумачення, як передумови правильного застосування. Тлумачення може і має стати засобом подолання неясностей, суперечливостей закону. Давайте будемо не вишукувати в КК та КПК того, що перешкоджає їх застосуванню, а навпаки, пропонувати шляхи виходу з законодавчих колізій. І тлумачити так, щоб було згідно рекомендації одного недоброї пам'яті державного діяча: «Друзям – все, ворогам – закон». Для наших воїнів і співвітчизників – обґрунтування правомірності їх дій по знищенню ворога, для загарбників – обґрунтування того, що кожен їх крок по українській землі становить злочин. І єдиний спосіб уникнути кримінальної відповідальності в Україні – скоріше і назавжди згинуть.

Слава Україні! Слава ЗСУ! Слава нації!

*Віталій Новик**

ОХОРОНА ЛІСОВОГО ФОНДУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ

В основі реалізації державної екологічної політики України покладено збереження довкілля, що потребує від держави вжиття термінових заходів [1]. Особливого значення така діяльність набуває в умовах збройної агресії РФ.

За оцінкою спеціалістів 13,2 млрд. гривень - приблизна сума збитків лісової галузі України внаслідок вторгнення РФ [2]. У лісництвах, які перебували на окупованій території, знищені будівлі та розграбоване обладнання, транспортні засоби, величезну шкоду нанесли лісовій екосистемі, на більшості об'єктах ще досі тривають розмінування, очищення від військової техніки тощо.

Через військові дії окупанта 900 заповідних територій України сьогодні перебувають у небезпеці. Це 1,2 млн. га, або близько 30% площі всіх природоохоронних територій України. Це тисячі видів рослин, які занесені до Червоної книги України і охороняються законом. Бойові дії порушують спокій диких тварин. Вони або гинуть, або намагаються втекти з гарячих точок. Під загрозою знищення наразі знаходяться: 14 Рамсарських об'єктів площею 397,7 тис. га, близько 200 територій Смарагдової мережі площею 2,9 млн. га біосферні заповідники.

На жаль, бойові дії погіршили статистику лісових пожеж. На сьогодні зафіксовано 191 випадок загорянь у лісі на загальній площі 1754 га. Це втричі більше, якщо порівнювати з аналогічним періодом 2021 року. Середня площа однієї пожежі зросла у 16 разів[2].

Близько 5 тисяч працівники природно-заповідного фонду щодня роблять все можливе, щоб захистити та зберегти українську природу. А ще там, де це можливо, допомагають людям, які були вимушені тікати від війни. Так, на природоохоронних територіях вже знайшли прихисток майже 15 тисяч тимчасових переселенців [3].

* Аспірант кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ.

Ліси становлять 15,9% території України і на території держави вони розміщені нерівномірно, від 3,7 відсотка у Запорізькій до 51,4% у Закарпатській областях. Оптимальним, за європейськими рекомендаціями, є показник лісистості 20%, для досягнення якого необхідно створити більше двох мільйонів гектарів нових лісів. Водночас створення нових лісів не повинне здійснюватися шляхом заліснення унікальних степових ділянок [1].

Необхідно зазначити, що протягом тривалого часу економічний розвиток держави супроводжувався незбалансованою експлуатацією природних ресурсів, низькою пріоритетністю питань захисту довкілля, що унеможливлювало досягнення збалансованого (сталого) розвитку

Тому саме сьогодні потрібно чітко врегулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів [4], забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу військової агресії на навколишнє природне середовище та збереження лісового фонду України⁸, який є її національним багатством та джерелом для задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах.

Саме тому основними напрямками діяльності нашої держави в сучасних умовах збройної агресії рф є: міжсекторальне партнерство та залучення заінтересованих сторін, що буде сприяти взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, громадськості при плануванні і реалізації політики у сфері збереження, охорони та відновлення лісів; інформування про діяльність органів виконавчої влади у сфері охорони навколишнього природного середовища; державне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища, що буде сприяти науково обґрунтованим обмеженням при використанні лісових ресурсів; стратегічна екологічна оцінка та оцінка впливу на ліси буде сприяти запобіганню негативному впливу та встановленню відтворення лісових ресурсів; системи лісового аудиту, екологічної сертифікації та маркування продукції дасть змогу підвищити екологічну обґрунтованість і ефективність діяльності суб'єктів господарювання, поліпшити характеристики продукції, удосконалити управління суб'єктами господарювання, що порушують встановлені норми; облік лісових ресурсів забезпечить виявлення, реєстрацію, узагальнення, зберігання, оброблення та підготовку релевантної інформації про діяльність підприємства в природоохоронній сфері для прийняття управлінських рішень з урахуванням економічної ефективності, соціальної справедливості та екологічної цілісності [1].

Зазначена державна політика сприяла тому, що незважаючи на збройну агресію рф лісова галузь змогла адаптуватися до реалій воєнного часу, про що свідчать і останні економічні показники. За I квартал 2022 року чистий дохід від реалізації продукції склав 4,5 млрд. грн. Це на 423 млн. грн більше, ніж у аналогічному періоді 2021 року.

За місяць лісокультурної кампанії підприємства Держлісагентства висадили 103,2 млн. деревних рослин на площі 15184,6 га, з яких 471,5 га – це лісорозведення (створення нових лісів), а також сприяння природному поновленню (введення недостаючих порід) на площі 1236,4 га.

Під час війни продовжується озеленення нашої країни. Більше того, у планах побудувати у 8 областях сучасні селекційно-насінневі центри, аби збільшити потужності для вирощування посадкового матеріалу на майбутні роки [6].

Список використаних джерел:

1. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28.02.2019 № 2697-VIII. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#n14.
2. Міндовкілля: 13,2 млрд гривень – приблизна оцінка збитків лісової галузі

⁸ Усі ліси на території України, незалежно від того, на землях яких категорій за основним цільовим призначенням вони зростають, та незалежно від права власності на них, становлять лісовий фонд України і перебувають під охороною держави [5].

України внаслідок вторгнення РФ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>.

3. Через військові дії окупанта 900 заповідних територій України сьогодні перебувають у небезпеці : Урядовий портал. URL : www.kmu.gov.ua/news/mindovkillya-cherez-vijskovi-diyi-okupanta-900-zapovidnih-teritorij-ukrayini-sogodni-perebuvayut-u-nebezpecina.

4. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25 червня 1991 року № 1264-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>.

5. Лісовий кодекс України : Закон України від 21.01.1994 № 3852-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>.

6. Під час війни лісівники висадили 103 млн деревних рослин у рамках програми «Зелена країна» : Урядовий портал. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/pid-chas-vijni-lisivniki-visadili-103-mln-derevnih-roslin-u-ramkah-programi-zelena-krayina>.

Євген Письменський*

ПІДСТАВИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ГОСПОДАРСЬКИЙ (ЕКОНОМІЧНИЙ) КОЛАБОРАЦІОНІЗМ: НОВИЙ ЗАКОНОДАВЧИЙ ПІДХІД

Стаття 111-1 КК передбачає відповідальність за основні типи (форми) колабораційної діяльності, які умовно можна класифікувати таким чином: 1) *ідеологічний та культурно-освітній колабораціонізм*: здійснення пропагандистської та іншої інформаційної діяльності, спрямованої на встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України тощо (частини 1, 3 і 6); 2) *адміністративний та воєнно-політичний колабораціонізм*: участь у діяльності незаконних органів, підрозділів, формувань, що утворені державою-агресором (частини 2, 5 і 7); 3) *господарський (економічний) колабораціонізм*: матеріальне та інше забезпечення діяльності незаконних органів, підрозділів, формувань, що утворені державою-агресором (частина 4).

Основним безпосереднім об'єктом господарського (економічного) колабораціонізму є державна та воєнна сфери національної безпеки*. Вони складають об'єкти, які Україна бере під кримінально-правову охорону на рівні з іншими складниками її національної безпеки. Наприклад, у ст. 109 КК забезпечується охорона національної безпеки насамперед у політичній сфері, а у ст. 114 КК – насамперед в інформаційній сфері.

Згідно з ч. 4 ст. 3 Закону України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 р. державна політика у сферах національної безпеки і оборони з-поміж іншого спрямовується на забезпечення воєнної, державної та економічної України.

Для господарського (економічного) колабораціонізму додатковим об'єктом можуть бути громадська безпека, економічна безпека, податкова безпека.

Предметом колабораціонізму у формі матеріального забезпечення діяльності незаконних органів, підрозділів, формувань є *матеріальні ресурси*, які утворюють базу для їх ресурсного забезпечення та насамперед охоплюють: сировину, напівфабрикати, електроенергію, паливо, будівлі, споруди, машини, механізми, устаткування, засоби телекомунікацій та електричного зв'язку, транспорт, зброю тощо.

З об'єктивної сторони господарський (економічний) колабораціонізм у формі матеріального та іншого забезпечення діяльності незаконних органів, підрозділів, форму-

* Завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, доктор юридичних наук, професор.

* Окремі фахівці називають об'єктом кримінальних правопорушень, передбачених ст. 111-1 КК, основи національної безпеки України [1], що видається не зовсім точним. Адже за такого підходу ототожнюється родовий об'єкт колабораційної діяльності з основним безпосереднім об'єктом. До того ж пропонуване визначення не містить належної конкретизації суспільних відносин (інтересів, благ, цінностей тощо), на які здійснюється посягання в межах вчинення колабораційної діяльності.